

Література:

1. *Бурцев В. В.* Организация государственного финансового контроля в Российской Федерации: Теория и практика / В. Бурцев. – М.: ИТК «Дашков и К», 2002. – 496 с.
2. *Вознесенский Э. А.* Финансовый контроль в СССР / Э. Вознесенский. – М.: Юрид. лит., 1993. – 134 с.
3. *Городянська Л.* Державний фінансовий аудит та аудит ефективності в системі державного фінансового контролю / Л. Городянська // Бухгалтерський облік і аудит.- №10. – 2010. – С. 35–44.
4. *Калюга Є. В.* Класифікація контролю та шляхи її вдосконалення / Є. Калюга // Фінансовий контроль. – 2002. – №1. – С. 51.

Дерлиця А. Ю.

к. е. н., доцент кафедри фінансів

БЮДЖЕТНА КОНСОЛІДАЦІЯ У КРАЇНАХ ЄВРОПИ: ТЕНДЕНЦІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Початок нового тисячоліття ознаменувався демонстрацією могутності і одночасно руйнівної здатності звичного для існування кожного індивіда явища – фінансів. Дисбаланси у спрямуванні, переміщенні та розподілі фінансових ресурсів призвели до кардинальних наслідків у вимірі економічної ефективності, соціальної справедливості та добробуту. Світова економічна криза не залишила осторонь жодного учасника світових економічних процесів незалежно від регіону проживання, виду діяльності, майнового статусу, характеру участі в економічних процесах. Навіть у традиційно фінансово благополучних державах Європейського Союзу загострилися питання бюджету та державного боргу.

Хоча уже у 2010 році з'явилися перші суттєві ознаки стабілізації у більшості держав Європи у вигляді зростання ВВП (у квартальному вимірі), стабілізації показників безробіття тощо, нові виклики та загрози економічному зростанню виникли з боку ситуації із обсягами державних запозичень, бюджетних дефіцитів та динаміки державного боргу. Необхідність збереження фіскальних стимулів ще протягом певного періоду залишає урядам країн досить обмежений простір для проведення бюджетної та податкової політики. Адже з метою подолання кризових явищ уряди євро-

пейських країн виступили із цілими комплексами планів допомоги та антикризових програм. Економічний спад скоротив податкові надходження до бюджетів, а порятунок фінансового сектора, фіскальні стимули та виплати допомоги по соціальному забезпеченню підвищили державні витрати. Це вилилось у зростанні видатків бюджетів при паралельному зниженні податкового тиску. Так, якщо в середньому по країнах Європейського Союзу державні видатки відносно ВВП у 2008 році становили 46,9%, то у 2009 році цей показник зріс до 50,8% – що для стабільних фінансів країн ЄС є кардинальним зрушенням. При цьому доходи держави знизились за цей же період із 44,6% до 44,0% відносно ВВП. Прогнозні показники на 2012 рік є дещо більш збалансованими: видатки – 48,3% ВВП та доходи – 44,5% ВВП [1, с. 28].

Зрозуміло, що за таких обставин виникли суттєві дефіцити, які в окремих країнах Європи перевищували 10% ВВП. У наслідок цього державний борг зріс в середньому по Європейському Союзу із 59,0% ВВП у 2007 році до 83,3% у 2012 році. Перед Європою постала гостра необхідність бюджетної консолідації, яка покликана зменшити розбалансованість доходів та видатків бюджетів заходами фіскальної політики.

Фінансова дилема сьогодення полягає у необхідності врахувати вимогу інвесторів про бюджетну консолідацію з метою підтримання довіри до стабільності державних фінансів, при цьому не порушивши слабкого відновлення занадто жорсткою фіскальною політикою. Погіршення ситуації з бюджетами з початку фінансової та економічної кризи призвело до збільшення числа держав, схильних до ризику дефолту. У деяких країнах, наприклад, Греції, влада змушена швидко скорочувати дефіцити, вдаючись до жорсткої економії. Незважаючи на те, що Греція уникла дефолту, розвиток подій із способом врегулювання боргових проблем даної країни може породити в інвесторів сумніви в безпеці боргових зобов'язань, що випускаються і іншими державами. У зв'язку з цим може виникнути нова хвиля заворушень на фінансовому ринку, особливо якщо зниження кредитних рейтингів змусить інвесторів відрегулювати структуру своїх інвестиційних портфелів у частині державних боргових зобов'язань.

При цьому слід наголосити, що дана проблема є характерною не лише для країн Європи, але і для державних фінансів США, де дефіцит уже кілька років знаходиться на рівні близькому 10% ВВП. До того ж, якщо у

країнах Європейського Союзу сьогодні здійснюються рішучі кроки по поступовому приведенню показників дефіциту до встановлених вимог, то у США повернення до прийнятних рівнів у найближчі роки навіть не планується.

Підсумовуючи можна констатувати, що сьогодні серед високорозвинутих країн відбулось суттєве перебалансування між позиковою та податковою основою державних фінансів. Така політика не має довготривалих перспектив, і несе суттєві загрози та ризики, тому на перший план у питанні фінансової політики держави виходить проблема саме її податкової складової, яка у наступні роки повинна забезпечити покриття бюджетних дисбалансів і одночасно підтримати стимулюючі ефекти для захисту хитких паростків економічного піднесення.

Література:

1. Public finances in EMU – 2011// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2011/pdf/ee-2011-3_en.pdf.

Дем'янишин В. В.

молодший науковий співробітник НДЧ ТНЕУ

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО СУТНОСТІ ФІНАНСІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Фінанси бюджетних установ займають особливе місце у фінансовій системі суспільства. Саме у цій ланці здійснюється споживання ВВП шляхом надання органами державної влади, державного управління та місцевого самоврядування управлінських та соціально-культурних послуг, пов'язаних із задоволенням суспільних інтересів. Тому від належної організації фінансів залежить якість виконання функцій владними структурами держави, рівень добробуту населення.

Окремі аспекти теорії і практики фінансів бюджетних установ розглянуто у сучасній економічній літературі такими вітчизняними вченими, як О. Василик, І. Зятковський, О. Кириленко, К. Павлюк, В. Пасічник, В. Опарін, В. Федосов, С. Юрій та іншими. Незважаючи на певний інтерес